

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Letnik IX.

Celovec, petek, 23. april 1954

Štev. 16 (626)

Obisk maršala Tita v Turčiji popoln uspeh v interesu miru

Obisk predsednika FLRJ maršala Tita v republiki Turčiji, eni izmed podpisnic balkanskega pakta, je našel močan odmev v vsej svetovni politični javnosti in temu primerno tudi v svetovnem tisku. Zlasti pa so vse podrobnosti obiska poročali vsi turški in jugoslovanski časopisi.

Po bivanju v Ankari, kjer je maršal Tito imel važne razgovore s turškimi državniki, je bil objavljen skupni komunik, ki med drugim pravi, da so med razgovori, ki so potekali v popolnoma prisrčnem ozračju, značilnem za odnose tesnega prijateljstva med Jugoslavijo in Turčijo, skrbno proučili vsa vprašanja, tako splošna, kakor tudi posebna, ki so skupnega interesa za obe državi. Pri tem je bilo vedno spet poudarjeno, da je za vsako načelno vprašanje potreben pristane tretjega partnerja balkanskega sporazuma — Grčije. Ugotovili so popolno soglasje glede potrebe vedno tesnejšega sodelovanja in povezave med državami, ki so vdane miru.

Na koncu komunikacije je rečeno, da je balkanski sporazum, ki je bil sklenjen v duhu zveze in se je njegovo izvajanje tudi v tej smeri razvijalo, prvovrstni instrument v stremljenjih za mir in vzajemno varnost. Zato je prišel čas, da se spremeni v formalno zvezo, kar je samo še vprašanje časa.

V zvezi s tem je pomembno, da je grški zunanji minister Stephanopoulos na tiskovni konferenci v Atenah izjavil, da Grčija pozdravlja turško-jugoslovanske razgovore v Ankari v smeri na spremembo balkanskega pakta v zavezniški sporazum.

Iz Ankare so jugoslovanski gostje ob spremstvu predsednika republike Turčije Djelala Bajara odpotovali v Carigrad, kjer se je maršal Tito zadržal še tri dni in v nedeljo odpotoval spet nazaj v Jugoslavijo.

Ob slovesu maršala Tita iz prijateljske Turčije so turški časopisi mnogo prostora posvetili njegovi osebi. Med drugim je zapisal pomembni turški dnevnik »Va-

tan«, da je Titovo življenje važno ne samo za jugoslovansko ljudstvo temveč tudi za ves ostali svet. Ime tega moža, ki se je postavil po robu Moskvi in ohranil enotnost svoje dežele, je postalo sinonim miru na svetu. Carigradski list pa je objavil uvodnik pod naslovom »Maršal Tito in njegovo delo«, v katerem pravi, da je jugoslovansko ljudstvo zmeraj razumelo njegove odločitve, vselej korakalo ob njem in šlo po njegovi poti, ker je pač vedno deloval s pomočjo ljudstva in v popolnem soglasju z njim.

Od svetovnega časopisa zlasti britanski zelo ceni uspehe Titovega obiska v Turčiji in pozdravlja razvoj odnosov med

Jugoslavijo, Turčijo in Grčijo v smeri na popolno zvezo.

Maršal Tito je v trenutku, ko je ladja »Galeb« zapustila turške teritorialne vode, poslal predsedniku turške republike Bajarju brzojavko, v kateri se je zahvalil za prisrčen sprejem in gostoljubnost ter izrazil zadovoljstvo nad dejstvom, da so se s tem obiskom prijateljski in zavezniški odnosi med Jugoslavijo in Turčijo še bolj poglobili.

Med svojim bivanjem v Turčiji pa ga je maršal Tito povabil, naj skupno s predsednikom vlade Menderesom in zunanjim ministrom Köprülüjem obiše Jugoslavijo, kar je tudi sprejel.

Izseljenci se še naprej borijo za svoje pravice

Na občnem zboru Zveze slovenskih izseljencev, o katerem smo poročali že v zadnji številki, so zbrani delegati s posebnim zanimanjem sledili izvajanju govorikov, ki so poročali o prizadevanjih Zveze, da bi merodajne oblasti končno priznale izseljeništvu za pripor in tako bivšim izseljencem omogočile doseg pravic, ki jim grede kot žrtvam fašizma. Iz poročil pa je bilo razvidno, da so ta prizadevanja naletela na nerazumevanje zlasti pri tako imenovani komisiji za oskrbo žrtev na Dunaju, ki je leta 1949 na podlagi zlaganih izjav bivših bolniških sester iz taborišča Hesselberg zavrnila priznanje izseljeniških taborišč za pripor. Zveza slovenskih izseljencev je v zadnjih mesecih zbrala potrebni dokazilni material in popolnoma ovrgla izjave bivših nastavlencev taborišč. Da bi pa zahtevo po priznanju izseljeništvu za pripor še bolj podkrepili, je letošnji občni zbor sklenil tudi posebno resolucijo ministrstvu za socialno skrbstvo ter komisiji za oskrbo žrtev, v kateri je rečeno:

Letni občni zbor Zveze slovenskih izseljencev se je poleg drugih zadev Zveze in njenih članov posebej bavil tudi z vprašanjem priznanja izseljeniških taborišč, v katerih so bili pridržani izseljeni

koroški Slovenci, za priporniška taborišča. S tem v zvezi je bilo izraženo začudenje, da se je komisija za oskrbo žrtev leta 1949 pri svojem odklonilnem odloku z dne 10. 6. 1949 iz nerazumljivih vzrokov opirala na neresnične izjave prizadetih priči in da svojega odloka do danes ni razveljavila, kljub temu, da so bile te izjave s strani Zveze slovenskih izseljencev popolnoma ovržene. Občni zbor se je zato odločil, da pošlje ministrstvu za socialno skrbstvo in komisiji za oskrbo žrtev naslednje predloge:

1. Komisija za oskrbo žrtev naj bi čimprej ponovno proučila svoj odlok z dne 10. 6. 1949 glede nepriznavanja izseljeniških taborišč za pripor, nato odlok razveljavila in končno priznala izseljeniška taborišča za priporniška taborišča.

Da bi mogli komisiji za oskrbo žrtev ponovno raztolmačiti tozadevno vprašanje, občni zbor zahteva pritegnitev zastopnikov Zveze slovenskih izseljencev k

Svoji k svojim

Deželno vodstvo koroške OeVP se je te dni brez velikega hrupa preselilo iz svojih dosedanjih prostorov in posluje od včeraj naprej že v novih strankinih prostorih na Velikovoški cesti v — hotelu Haimlinger. To je bivši hotel Trabesinger, ki je kot last Mohorjeve družbe bil hkrati središče kulturnega in družabnega življenja Slovencev v Celovcu in vsej Koroški. Odslej naprej bo torej to narodno premoženje služilo „svetovnonazorno najbližjim“ prijateljem Tednika-Kronike — OeVP-jevim gospodom Gruberju, Ferlitschu, Mayrhoferju in Steinacherju. Premalo je še bilo, da so dali že Mohorjevo hišo na razpolago za protislovenske namene belogardistom in domačim hujskačem proti slovenskemu ljudstvu, zdelo se jim je potrebno, da zlezajo z vsem svojim ožjim sorodstvom pod skupno streho in da tako tudi na zunanji pokažejo, da spadajo svoji k svojim. Ljudje, ki so se še pred nedavnimi drznili očitati drugim, da izdajajo narod, so spet pokazali svoj pravi „slovenski“ obraz in svojo krščansko ljubezen do svojih OeVP-jevskih krušnih očetov in gospodarjev. Drži: Po njihovih delih jih boste spoznali!

seji, na kateri se bo komisija za oskrbo žrtev bavila z vprašanjem izseljeništvu.

2. Z ozirom na dejstvo, da so številni svoječasno izseljeni koroški Slovenci vsled dosedanjega nepriznavanja izseljeniških taborišč za pripor zamudili zakoniti rok za vlaganje prošelj za doseg uradnega potrdila po § 4 zakona o oskrbi žrtev ter za priporniško odškodnino, naj bi ministrstvo za socialno skrbstvo poskrbelo, da bi v kratkem pričakovana 9. novela k zakonu o oskrbi žrtev predvidevala tudi primerno podaljšanje roka za vlaganje prošelj za doseg uradnega potrdila in priporniške odškodnine.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Prihodnjo sredo: Perne pred sodiščem

Pred okrožnim sodiščem v Ljubljani se bo v sredo, dne 28. t. m., pričel proces proti emigrantu Alojzu Pernetu, ki so ga jugoslovanske oblasti aretirale 14. marca t. l. v Jesenicah.

Kakor je znano, je Pernetu, ki je še vedno jugoslovanski državljan, čeprav mu je tudi Avstrija pred kratkim podelila svoje državljanstvo, že dvakrat uspelo z navedbo napačnih podatkov na vprašalnih polah dobiti dovoljenje za potovanje v Jugoslavijo v družbi izletnikov na skupno vizo. Razen tega so jugoslovanske oblasti ugotovile, da je bil Perne večkrat tudi ilegalno v Jugoslaviji. Z jugoslovanske strani se ugotavlja, da je bil Perne že leta 1946 pod številko 20.775 registriran kot vojni zločinec in da je bil razpisan za aretacijo na tiralcu pod številko 20. Pernetu dolžijo, da je bil po dezertiranju iz partizanov propagandni šef gestapovske edince gorenjskih domobrancev pod poveljstvom SS-oficirja Diehtela in da se je v tem svojstvu prostovoljno udeležil nasilnih akcij proti slovenskemu prebivalstvu ter da ima na vesti mnogo zločinov, o katerih je jugoslovanski tisk že obširno poročal in navajal tudi mnoge priče zlasti na Gorenjskem, ki Pernetu težko obremenjujejo.

Glede na svoječasno vest, da bo Jugoslavija Pernetu izpustila in ga postavila na avstrijsko mejo, je jugoslovansko zunanje ministrstvo obvestilo avstrijsko poslanstvo v Beogradu, da izpustitev Pernetu ne pride v poštev, ker se to ne bi skladalo z jugoslovanskimi zakoni niti z javnim mnenjem v Jugoslaviji, kjer je prebivalstvo odločno zahtevalo, da pride Perne pred sodišče. Časopisi poročajo, da bo proces v Ljubljani trajal predvidoma tri dni.

Čeprav je bilo z avstrijske strani uradno poudarjeno, da „avstrijska vlada po mednarodnem pravu ne more zanikati, da je Perne jugoslovanski državljan, ker vsaka država sama zase odloča o tem, koga smatra na svojem državnem ozemlju za svojega državljana“, je del avstrijskega tiska v svoji protijugoslovanski gonji prikazoval in še prikazuje Pernetovo

aretacijo kot „ugrabitve avstrijskega državljana“. Iz divjega pisanja v „Salzburger Nachrichten“, „Kleine Zeitung“ in „Volkszeitung“ pa se očitno vidi le črna zavist šovinističnih in profitarjskih krogov, ki bi radi s strahovanjem preprečili odhajanje avstrijskih gostov in izletnikov v privlačne jugoslovanske letoviške kraje. Le to je navsezadnje smisel njihovega hrešččega vpitja.

Desnica ne ve kaj dela levica

Pri tem pa se celo tako zakletim sovražnikom Jugoslavije, kot so to gospodje okrog „Salzburger Nachrichten“, včasih pripeti, da desnica ne ve kaj dela levica. V prvem delu velikonočne številke n. pr. na ves glas rohnijo proti potovanju in letovanju v Jugoslaviji, na oglasnih straneh iste številke pa objavljajo velik insert, ki z mastnimi črkami vabi — na obisk Jugoslavije, ki naenkrat ni več nevarna. Na prvih straneh je njihova „linija“, na zadnjih pa njihova pohlepna mošnja. Za oboje so plačani: za linijo in za inserte. Nič zato, če zaidejo pri tem v kričeče protislovje, saj so „neodvisni“. Neodvisni po starem kramarskem načelu, da denar ne smrdi.

Tednik je bolj dosleden

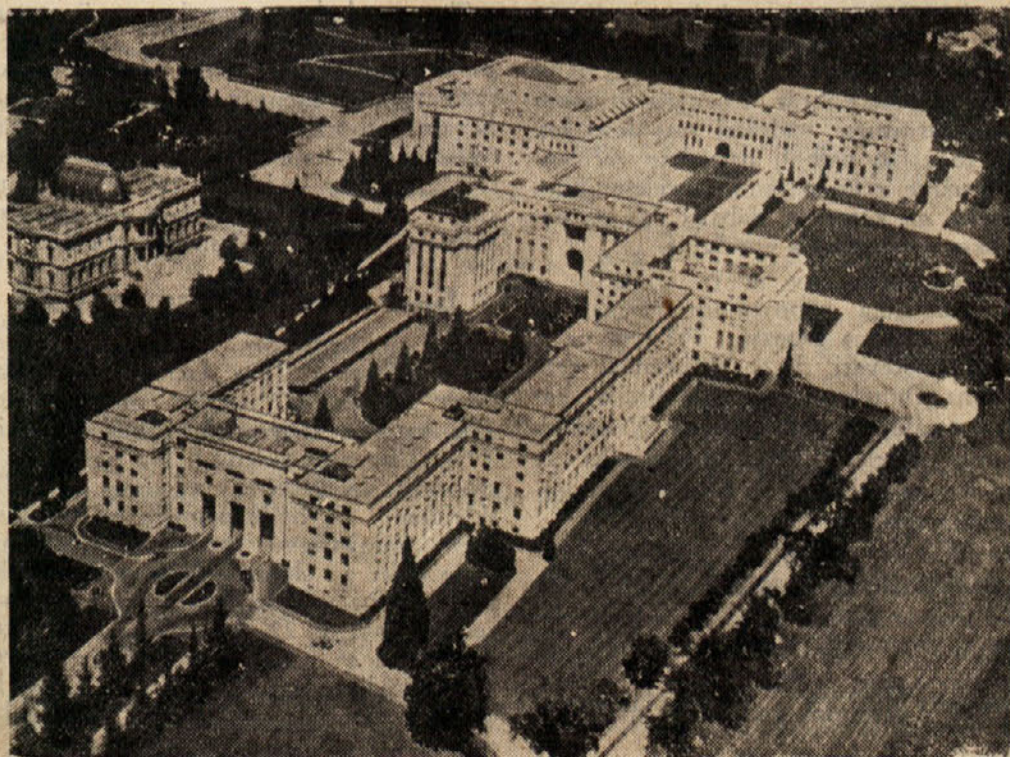
Tozadevno je treba pohvalno priznati, da je belogardistični Tednik mnogo bolj dosleden. Kot „slovenski“ list iz načelnih razlogov še nikdar ni delal reklame za slovenske zadruge, marveč samo za nemške (glej spet velikonočno številko!). V svoji načelnosti in doslednosti priporoča ta list koroškim Slovincem, naj kupujejo šteti in metlje samo pri — Alojzu Pernetu v Št. Vidu, ne glede na to, da se je ta solidni podjetnik že pred dobrimi petimi tedni preselil v ljubljanske zapore. Bravo, gospodje Tednikarji, vsa čast vašemu slovenstvu! Manjka samo še, da ukazete iz prižnice oznaniti zbirko za stroške Pernetovega procesa in da poberete prispevke hkrati s cerkvenim davkom, kar bi bilo slovensko in krščansko obnem.

V ponedeljek se prične Ženevska konferenca

V palači nekdanjega Društva narodov v Ženevi (ki jo kaže naša AND-slika) se bo prihodnji ponedeljek začela konferenca o vzhodnoazijskih vprašanjih. Na njej bo prvič po drugi svetovni vojni v takem mednarodnem forumu sodelovala tudi Ljudska republika Kitajska.

V sredo, po prihodu ameriškega zunanjega ministra Dullesa v Pariz, so se začeli priprav-

ni razgovori med zapadnimi silami glede na Ženevsko konferenco. Proučili bodo zlasti, kakšen položaj naj zavzame na tej konferenci Kitajska, ki ji Amerika noče priznati enakopravnega mesta med delegati konference. Razen tega bodo razpravljali tudi o sovjetski ponudbi, da SZ pristopi pod gotovimi pogoji Atlantskemu paktu, ker so omenjeni pripravljali razgovori povezani zasedanjem vrhovnega organa Atlantskega pakta.

Izselitev Slovencev — grozna krivica!

(Nadaljevanje s 1. strani)

Prav tako pa zaradi zanimive vsebine objavljamo tukaj tudi glavne točke iz pisemnih izjav, ki sta jih o značaju izseljeniških taborišč podala bivši general SS in policije dr. Benno Martin ter katoliški župnik Nikolaus Zimmermann.

Dr. Martin, ki je izrazil pripravljenost, da vsakčas v tej zadevi izpove tudi še nadaljnje podrobnosti, pravi med drugim: Na vsebino Vašega pisma imam zaenkrat sledeči stvaren odgovor:

1. Deloval sem v času od januarja 1953 do zloma v maju 1945 kot general policije na položaju generalnega nadzornika policije in SS v XIII. vojnem okrožju (severna Bavarska). Na tem položaju sicer nisem imel vsesplošnega poveljevalnega polnomočja, a vendar pravico, da sem bil obveščeni o vseh važnejših dogodkih (na področju policije in SS) v mojem službenem območju. Zaradi tega sem prejel tudi poročila o nastanitvenih razmerah izseljenih Slovencev iz Koroške. Dejstvo, da sem po uradno dodeljeni mi hišni pomočnici, gdč. Adeli Gril, verodostojno izvedel podrobne okolnosti izselitve in nastanitve vaših rojakov v mojem službenem območju, me je napolnilo, da sem se za razmere obžalovanja vrednih izseljenih koroških Slovencev bolj pobrigal, kakor je bila sicer moja službena dolžnost. Na osnovi tega sem dobil precej točen vtis, ki ga lahko popolnoma objektivno izpovem zato, ker nisem nosil nobene uradne odgovornosti.

2. Na temelju svojega zbranega znanja ugotavljam, da so bili v taboriščih Hesselberg, Schwarzenberg, Frauenaaurach, Eichstätt in Weissenburg izseljeni Slovenci iz Koroške nastanjeni. Ta taborišča (z dvema izjemama) sem sam obiskal in se pobrigal za usodo taboriščanov.

3. Na taborišče Rättenbach se ne spominjam več, vendar bo gotovo najti priče, ki o njem lahko dajo podrobna pojasnila.

4. Omenjena taborišča naravno niso bila koncentracijska taborišča v običajnem pomenu besede. Pač pa je bila omejitve osebne svobode gibanja vendar taka, da je bila smatrati najmanj kot neke vrste »zrahlanega pripora«. Pri tem so bile razmere v posameznih taboriščih različne — pač po osebnosti poveljnika taborišča.

Le-ta je imel pri opravljanju svoje funkcije določene svoboščine. Osebne šikane so tu igralo veliko vlogo. Dopusčam možnost, da morejo nekateri, ki so uživali prednosti, danes zanikati značaj pripora. Toda za večino taboriščanov se bo moralo potrditi, da so bivanje v teh taboriščih morali občutiti kot pripor, četudi morda z olajšavami, kakršnih je bil končno deležen tudi ta in oni v KZ-ih.

Zbrani zastopniki izseljenjskih družin so na letnem občnem zboru Zveze slovenskih izseljencev z zanimanjem sledili izvajanjem govornikov

5. Kot zelo važen prijem se mi zdi, da so na merodajnih mestih (»Volksdeutsche Mittelstelle« z njenimi podrejenimi instancami v posameznih »Gauh«) smatrali izseljene Slovence za »protidržavne« in so temu primerno ravnali. O tem sem imel — kljub pomanjkanju pristojnosti — podrobne razgovore z »Gauliterjem« Rainerjem iz Celovca, ko sem se zavzemal za usodo Grilove in Winklerjeve družine. Rainer je absolutno zastopal stališče »protidržavnosti« in ni bil dostopen za moje protipostavljanje. Če sem kdaj dosegel olajšave, je bilo to možno le na podlagi tovariškega pristanka Rainerja. To deistvo smatram za zelo značilno, kajti stališče koroškega Gauleiterja je samo po sebi umevno vplivalo na načelno ravnanje s koroškimi Slovenci v »Altreichu«.

6. Okrožna vlada Mittelfranken se je s to stvarjo komaj ob robu bavila. Njeno stališče smatram za povsem nemerodajno. Pristojna je bila samo in edinole zgoraj omenjena »Volksdeutsche Mittelstelle«, centralna ustanova državnega vodstva SS. Njen vodja je bil SS-Obergruppenführer Lorenz, ki je bil neposredno odgovoren Himmlerju. Lorenz se trenutno nahaja v

kazenskem priporu v jetnišnici Landsberg. Značilno za ves položaj tedaj izseljenih je tudi dejstvo, da je bil — po informacijah, ki sem jih prejel in ki jih je vze-ti resno — namen, te pomilovanja vredne pregnance na novo naseliti v pokrajini Posen. K a k o, sam Bog ve. Imeli so jih pač za sovražnike države, ki jih niso hoteli pustiti v njihovi stari domovini in s katerimi so temu primerno ravnali!

lahko navedem tudi še nekaj prič, ki so se v mojem smislu zavzele z razmere v taboriščih. Povpraševanje bivših taboriščnih komandantov smatram za ne-umestno, kajti iz razumljivih razlogov bodo izpovedovali v lastni zadevi. Sam nimam v lastni zadevi ničesar povedati, kajti v to stvar sem se vključil le iz zgolj človeških razlogov — na temelju mojega visokega položaja sem to mogel storiti!

8. V presoji vprašanja, ali je nedvomno omejevanje svobode »izseljencev« smatrati za »zapor«, bo potrebno objasniti mnoga posamezna vprašanja. V to svrhu sem Vam radevolje na razpolago in Vam

— ker sem smatral in še danes smatram izselitev Slovencev in ravnanje z njimi za grozno krivico. Tisti Vaši rojaki, katerim sem skušal pomagati, bodo lahko potrdili to moje stališče.

To so bila kazenska taborišča

Župnik Zimmermann pa je poslal Zvezi slovenskih izseljencev naslednje pismeno potrdilo:

Podpisani sem bil v času od 1. aprila 1944 do 31. avgusta 1953 župnik v Erlangen-Büchenbach; v to župnijo je spadal tudi kraj Frauenaaurach, kjer je obstajalo do leta 1945 tako imenovano izseljeniško taborišče za koroške Slovence.

V kolikor mi je znano, sem se imel samo dobrohotnosti tedanjega generala policije dr. Benna Martina zahvaliti, če sem imel tu pa tam ob nedeljskih popoldnevih možnost, da sem se sestal s prebivalci tega taborišča. To se je dogajalo ob posameznih popoldanskih božjih službah, ki so jih v župnijski cerkvi lahko obiskovali, ker dr. Benno Martin teh izhodov ni inkriminiral.

Podpisani nikdar nisem smatral tabo-

rišče Frauenaaurach za kaj drugega kot za kazensko taborišče in za izrazit plod nacističnih nasilnih metod, ki niso poznale človeških obzirov. Za to nekaj značilnih podatkov:

1. Duhovnikom je bil vstop v taborišče strogo prepovedan, prav tako občevanje s Slovenci v taborišču.

2. Samoumevno se tudi božja služba ni smela opravljati v taborišču, ureditev, ki je celo v tretjem rajhu niti kazenskim pripornikom niso odrekli.

3. Najbolj nečloveško pa je bilo, da je bil duhovniku zabranjen celo dostop k umirajočim. Nekoč sem se skoro pol dneva pripravil po telefonu z vodstvom taborišča, da bi me pustili k neki umirajoči. Po obstoječih predpisih so mi to gladko odbili. Niti mojega predloga, da bi sanitetni avtomobil prepeljal bolnico izven taborišča, da bi ji lahko podelil zakramente za umirajoče, niso sprejeli. Dr. Martin je nato kratkomalo odredil, da je treba vse težke bolnike premestiti v univerzitetno kliniko, kjer smo imeli duhovnik prost dostop do bolnikov. Če ta človek ne bi bil prevzel na sebe nevarnega rizika takšnih »samovoljnih« ukrepov, bi bili morali ljudje umreti brez tolažil njihove vere.

Ta dejstva pač dokazujejo bolj kakor vse drugo, da je šlo pri teh izseljeniških taboriščih za kazenska taborišča v naravnost »klasičnem« smislu. Kdor je poznal duševno trpljenje teh ljudi, ve, da so bili v tretjem rajhu manj kot raja, in kdor je kdaj koli prisostvoval pogrebu enega izmed umrlih Slovencev, kakor sem imel na žalost jaz nekajkrat v Frauenaaurachu priložnost za to, temu bo ostalo za vse življenje nepozabno, koliko nepopisnega trpljenja je prišlo tu na pretresljiv način do izraza.

Tem podatkom morda manjka ostra pravniška argumentacija. V veliki meri pa so dokazilni za tistega, ki je poznal razmere. Za mene izseljeniška ali prese-ljevalna taborišča morda niso bila koncentracijska taborišča v znano slabem smislu, vendar so bila to taborišča izumiranja, v katerih naj bi bila narodnostna skupina izročena počasnemu poginu.

Seja mladinskega sosveta

Pod predsedstvom deželnega mladinskega referenta Thea Asenbauerja je dne 13. t. m. zasedal koroški mladinski svet, katerega se je udeležil tudi zastopnik Zveze slovenske mladine. Na predlog zastopnika socialistične mladine je bilo sklenjeno, da bodo proučili po trgovinskem ministrstvu odrejeno podaljšanje učne dobe za elektro- in ključavničarske vajence. Soglasno so sklenili, da bodo priredili v času od 22. do 28. maja 1954 »teden mladine« v Celovcu. V okviru te velike prireditve naj bi bil v vseh koroških občinah prirejen še posebej »dan mladine«.

Narodni dohodek in potrošnja

Narodni dohodek (Volks- ali National-einkommen) pomeni vsoto denarnih dohodkov vseh prejemnikov plač in mezd v državi kot skupni gospodarski enoti v dobi enega leta. K narodnemu dohodku spada nadalje vrednost dobrin vse proizvodnje ter iz zunanjega gospodarskega prometa doseženi dobički. Višina in množina narodnega dohodka je podlaga za zmogljivost potrošnje prebivalstva v kolikor je pri narodnem dohodku vse delovno ljudstvo sorazmerno in pravično udeleženo. Čim višji je narodni dohodek, tem boljši je lahko življenjski nivo prebivalstva.

Iz brošure »Österreichs Volkseinkommen« v letu 1952, ki se bavi s statističnimi podatki, ni točno razviden letni dohodek samostojnih poklicev, ker manjkajo v to svrhu porabljivi in zanesljivi podatki. To plast iz narodnega gospodarstva morejo ugotavljati samo po povprečnih cenitvah. Bolj točno lahko preračunajo oni del narodnega dohodka, ki odpade na plače in mezde. Ta dohodek je znašal 58 odstotkov vsega narodnega dohodka. Popolnoma pa tudi ti podatki niso zanesljivi, kakor tudi ugotovitve, da se je realni dohodek nesamostojnih poklicev od 1951. leta na 1952. leto dvignil za 2 odstotka. Skupni narodni dohodek se je v tem času dvignil samo za 1 odstotek, dočim je od leta 1950 do 1951 narastel še za 6 odstotkov.

Za statistiko potrošnje so zanesljivejša podlaga na razpolago, kakor za statistiko proizvodnje. Ugotovitve izdatkov za privatno potrošnjo vsebujejo nekatere značilne številke. Delež izdatkov za življenjske potrebe je narastel v letih 1951 na 1952 od 37,5 do 40,2 odstotka. K temu navaja raziskovalni urad dva razloga, namreč nekoliko zboljšanje plač skupinam prejemnikov najnižjega zaslужka, kar jim je omogočilo izdati več denarja za prehrano in drugič zvišanje cen živ-

ljenjskim potrebščinam, zaradi česar so morali potrošniki več svojega dohodka porabiti za prehrano. Višji stroški za prehrano so šli seveda na račun izdatkov za druge dobrine. V prvi vrsti so se omejili izdatki za obleko, katerih delež je padel od 18 na 14,7 odstotka, kar je razumljivo, ker čim več more prebivalstvo izdati za prehrano, tem bolj mora izdatke za druge potrošne dobrine omejevati. Zaradi tega pojava ni mogoče zagovarjati prizadevanja za visoke carinske omejitve uvoza agrarnih produktov, kar dviga cene za kruh, meso, maslo, zelenjavo itd. Na vsak način vsebuje statistika izdatkov tudi postavke, katerih pretirana višina nikakor ni pogojno nujna, temveč za katero odgovarjajo potrošniki sami. Leta 1952 so potrošniki izdali za pivo prav toliko kakor za mleko, namreč 1700 milijonov šilingov ali z drugimi besedami, da so popili in pokadili za pet in pol milijard šilingov. Brez dvoma je to nepotrebno visoka vsota, ki znaša nad 1000 šilingov za vsako odraslo osebo.

Posledica omejitve potrošnje za obleko je nazadovanje konzuma tekstilnega blaga, nazadovanje, ki se je leta 1953 nadaljevalo. Po nekem preračunu v »Presse« je ta potrošnja v zadnjih dveh letih padla od 10 kg na 7,2 kg za osebo, česar posledica je naraščanje brezposelnosti tekstilnih delavcev. Popuščenje nabavljanja tekstilnega blaga pa ni pripisati temu, da se je morda prebivalstvo po izčrpanju svojih zalog v vojni in v povojnih letih z oblačili že spet v zadostni meri založilo. To vprašanje pojasnjuje neka brošura, ki jo je izdal referat žena Avstrijske sindikalne zveze, »Inventura v omari za obleko«, ki navaja rezultate o stanju o potrebi oblek in perila pri 1400 dunajskih delavskih družinah. Iz tega številčnega gradiva je razvidno, da je preskrba delavskih družin s potrebnimi obleki in posteljnega perila nezadostna ter še davno

ni nasičena. Plače so v primeri s cenami prenzke.

Statistika ugotavlja, da pri večini delavskih družin, predvsem pri onih, kjer zasluži samo ena oseba za več družinskih članov, sestaja garderoba v resnici samo iz najpotrebnejšega. Povprečno ne presega pri odraslih moških preko zimskega plašča do poldruge garniture obleke za cesto ter dve obleki pri ženskah. Komaj tretjina moških ima poleg navadne cestne obleke tudi še nedeljsko črno obleko, samo 68 od 100 žen poseduje en kostum, večerno obleko pa ima od 100 le 35 žensk. Mnogi moške mladine nimajo niti zimskega plašča. Najmanj tretjina manjših oblek je starejša kakor štiri leta in v najboljšem primeru je mogoče zimski plašč vsakih šest let na novo nabaviti.

Še slabše so razmere glede posteljnega perila. V večini primerov je na razpolago ravno toliko rjuh in drugega, da je perilo mogoče enkrat izmenjati in mora vsaka garnitura vzdržati vsaj deset let. Tudi tukaj so najbolj prizadete veččlanske družine z enim samim prejemnikom zaslужka, za katere je nabava novega perila skoraj neresljivo vprašanje.

Izveček podatkov iz te statistike je zgovorna slika nepovoljnih razmer na tem področju na Dunaju. Pri tem pa je treba upoštevati, da so eksistenčne razmere na Dunaju neprimerno boljše, kakor v ostalih zveznih deželah. V ostalih zveznih deželah imajo delojemalci še manj kaj za obleči in so nezadoščene potrebe še večje.

Raziskavati dohodke kmetijskega gospodarstva samega in o nenasičenih in nedosegljivih nabavah pogosto nujnih potrebščin kmetijskega prebivalstva pa bi bilo poglavje zase, problem, ki je prav tako povezan s celotnim gospodarskim ustrojem.

KOLEDAR

Petek, 23. april: Vojteh
Sobota, 24. april: Jurij
Nedelja, 25. april: Marko
Ponedeljek, 26. april: Klet
Torek, 27. april: Cita
Sreda, 28. april: Pavel od Kr.
Četrtek, 29. april: Peter

SPOMINSKI DNEVI

23. 4. 1944 Patruja 12 partizanov zaprla promet na cesti Št. Ilj-Zg. Vesca.
24. 4. 1942 Izdana uredba o streljanju talcev v „Ljubljanski pokrajini“ — 1944 V Postojnski jami so partizani uničili 1000 sodov bencina in nafte, ki so jih Nemci skrili pred letalskimi napadi — 1944 Ustanovljena koroška grupa partizanskih odredov.
25. 4. 1842 Umrla v starosti 68 let Prešerno-va mati Mina, za tiste čase izobrazena ženska, saj je obiskovala šolo v Beljaku — 1945 Prva konferenca Združenih narodov v San Franciscu.
26. 4. 1829 Rojen slavn kirurg Theodor Billroth, prvi operator želodca in požiralnika — 1945 Turčija je napovedala Nemčiji vojno, nekaj dni pred njeno kapitulacijo.
27. 4. 1941 Ustanovitev Osvobodilne fronte slovenskega naroda — 1944 Bataljon Vzhodnokoroškega partizanskega odreda napadel Belo in Zelezo Kaplo.
29. 4. 1943 Obglavljenih na Dunaju 13 selških žrtev, borcev za svobodo — 1830 Rojen v Mengšu pisatelj Janez Trdina — 1945 Nemci ustrelili v mariborski okoličnici 70 talcev.

Zgodovinske najdbe pri Dhovčah

Deželni muzej za Koroško sporoča, da so dne 13. aprila pri izkopavanjih temeljev za zgradbo neke nove stanovanjske hiše v Dhovčah (Lendorf) našli ostanke človeških okostij in ugotovili naslednje: Zada za zidom nekdanje kasarne je potekal del rimske ceste Vrbsko jezero—Virunum. Že pri gradnji kasarne so naleteli na grobišča. Nova najdba je v neposredni bližini stare najdbe, vendar na nasprotni strani ceste. V globini okoli 90 centimetrov so odkrili večji del temeljev grobišča, kjer so našli najmanj štiri ostanke človeških okostij. Izgleda, da so grobove že davno izropali, ker so deli kosti ležali vsevprek pomečani. Edino na neki roki so še našli dve zapestnici iz bron. Nadalje so našli dva popolnoma ohranjena mala steklena kozarca in ostanke še enega kozarca, kakor tudi zaponko za pas tudi iz bron ter odlomek abecednika prav tako iz bron. Najdbe izvirajo povečini iz četrtega stoletja, abecednik pa iz prvega stoletja. Najdbe, ki so jih spravili v deželni muzej, so dragoceni prispevek za raziskavanje stare koroške zgodovine.

Mrzli val ob praznikih pri nas in drugod

Ob velikonočnih praznikih je nov mrzli val povzročil močno ohladitev ozračja v velikem delu Evrope. Celo na Južnem Tirolskem je padla temperatura na veliko nedeljo na minus 14 stopinj, pri čemer pa je mraz še močan veter občutno zaostрил. Tudi v naših krajih je vladal mrzel veter, kar je zelo oviralo velikonočne običaje ter izlete v pomladansko naravo.

Gosta megla in snežni zameti so zmanjšali upanje na rešitev nad deset nemških mladincev, njihovih učiteljev in drugih turistov, ki so ostali pod snegom v Alpah. V avstrijskih Alpah je najmanj sedemnajst oseb izgubilo življenje ali izgubilo zaradi hudega mraza. Meteorološke postaje v Avstriji, Švici in Južni Nemčiji so opozarjale na veliko nevarnost plazov prav v bližini najbolj znanih zimskih letovišč. V Garmisch-Partenkirchenu so prepovedali vsakršno smučanje.

V Rosenleithenu je vrtnec vetra odnesel 69-letno Ano Stein z balkona, jo nekaj časa nosil po zraku, nato pa vrgel ob tla, kjer se je ubila.

Na Zugspitze, najvišjem nemškem hribu, je v soboto padlo 130 cm snega. Povprečno je na nemških Alpah zapadlo več kot pol metra svežega snega. Mnogo snega je padlo tudi na Tirolskem, kjer je sne-

Po naši zemlji

Večerni kuharski tečaj v Št. Ilju

Gospodinje in matere v Št. Ilju so si želele in hotele osvojiti več znanja v kuharski umetnosti, da bi lahko za praznik in delavnik postavile svojcem na mizo še bolj okusno in pestro izbrane jedi. Tudi iz sredstev domačih živilskih zalog je mogoče marsikaj pripraviti, če je kuharica spretna in nekaj zna. Zaradi tega so iz lastne pobude organizirale pri Majerhoferju desetdnevni kuharski tečaj. Za uspešno organizacijo tečaja se je predvsem potrudila Špendirjeva Angela in njeni požrtvovalnosti velja zasluga, da so mogle biti naše gospodinje in matere deležne tega koristnega pouka.

Enajst gospodinj in mater se je tečaja udeleževalo vsak večer od pol sedme do

dvanajste ure. Znanje kuharske umetnosti jim je posredovala Milka Wieserjeva, ki je vsled svoje strokovne izobrazbe in prakse znana kot prvovrstna kuharska in gospodinjna učiteljica ter ima poleg tega izboren in za vse razumljiv način posredovanja tega znanja tudi drugim. Veliko zanimanje so pokazale tudi udeležence, ki so po z delom izpolnjenem dnevu večer za večerom pridno prihajale v tečaj, zjutraj pa so bile spet zgodaj na nogah pri svojih ne lahkih delih.

Tečajnice hvaležno zagotavljajo, da so te večerne ure z velikim pridom izkoristile ter se obogatele v znanju pripravljajna jedil sebi in družini v zadovoljstvo.

Vidrihovega Zepeja iz Škofič ni več

Pred kratkim je umrl v Dravljah pri Ljubljani Obilčnik Jože, p. d. Vidrihov Zepej iz Škofič. Izšel je iz one generacije, ki se je pred prvo svetovno vojno borila za obstoj slovenstva na Koroškem in se uspešno upirala ponemčevanju. Pri p. d. Vidrihu v Škofičah je bil njegov dom. Vidrihova hiša je daleč naokoli slovela kot narodno zavedna. Nadarjenega Zepeja so starši poslali študirat na gimnazijo v Celovec. Ker so ga pa silili, da bi si izbral duhovniški poklic, se je temu uprl in je po končanem treh razredih iz gimnazije izstopil. Izučil se je v trgovini znanega slovenskega trgovca Sadnikarja v Celovcu in sicer v železni stroki. Nato se je kot trgovski pomočnik prebijal v raznih podjetjih skozi življenje.

Prva svetovna vojna ga je zatekla na Reki. Srce mu je krvavelo, ko se je moral boriti na fronti za interese habsburških trinogov in nemških imperialistov. Na italijanski fronti je bil ujet in je prebil 18 mesecev v ujetništvu v Angliji. Tedaj je opisal v verzih svojo trnjevo življenjsko

Radiše

Vsa leta po vojni imamo Radišani smolo z župani. Drugod vidimo, da se svet suče naprej, pri nas pa se nič ne premakne, zadnji čas gremo celo že rakovo pot. Za prva štiri leta so nam brez volitev diktirali župana še iz Schuschniggovih časov. Pri prvih povojnih občinskih volitvah mu je sicer že trda predla, ker pa je bil tak zakon, da smo morali »lozati«, se ga takrat še nismo mogli »zložiti«. Ob letošnjih volitvah je sprva dobro kazalo: KLS-ovstvo je zima pobrala, OVP-jevci in VdU-jevci so si bili v laseh, naša Gospodarska stranka pa je dobila največ glasov in mandatov. Seve, pri vo-

litvi župana se je spet pokazalo, da gliha vkup štiriha; odžagali so svojega dosedanjega župana in izvolili novega s pomočjo dveh mevž, ki ne vesta ali sta tič ali miš.

O novem županu menijo OVP-jevci, da je njihov; po drugi strani pa smo slišali, da je ob njegovi izvolitvi plačeval »Freibier« VdU-jevski propagandist, ki se je od veselja ob tej priložnosti tudi sam najbolj napil. Žejnim privoščimo mokrotu, saj ni izključeno, da so pili že pogrebščino. Vsekakor večina volivcev samo maje z glavami, če nanese pogovor na volitev župana. Marsikdo se tudi spomni na županovanje njegovega brata v času, ko so nacisti preganjali in selili sosede, ropali njihovo imovino in z grožnjami in zaporj strahovali občane. Takrat ni trajalo tisoč let, kot so mislili. Sedaj pa, pravijo, bo kvečjemu štiri leta, ko bodo imeli spet volivci besedo.

Kratke vesti iz Koroške

Nek šolar je na voznji med Vernberkom in Beljakom našel med sedeži denarnico s 1300 šilingi denarja in raznimi dokumenti. Neki 17-letni vajenec je fanta nagovoril, da mu je denarnico izročil, češ da jo bo oddal na policiji. Tega pa ni storil ter je denarnico obdržal. Končno so ga izsledili in najdene vrednote rešili. Najditejsko nagrado je dobil pošteni šolar, ki je denarnico našel in tudi ugotovil, da je oni ni oddal na policiji, temveč jo hotel pridržati zase.

Akademski slikar Karl Bauer iz Celovca je bil na razstavi Umetniškega društva za Koroško v Grazu zastopan z osmimi slikami. Za svoja dela je bil odlikovan z »umetniško medaljo mesta Graz«. Bauer je sedmi umetnik, ki je od leta 1951 sprejel navedeno odlikovanje.

V bližini kinopodjetja Carinthia je v nedeljo z jadrnim letalom strmoglavil iz višine 100 metrov letalec Oto Bulfon, medtem ko je prej nekajkrat krožil nad celovškimi mestom. Na veliko srečo je ostal letalec nepoškodovan, dočim je bilo letalo močno poškodovano.

Dobra pri Šmarjeti v Rožu

(Janez Božič, pd. Fosar na Dobravi — 80-letnik)

20. aprila 1954 je minulo 80 let, odkar je zagledal (20. aprila 1874) na Dobravi v občini Šmarjeta v Rožu luč sveta občeznani narodni korenjak Janez Božič, p. d. Fosar. Bil je menda eden najbolj doslednih narodnih idealistov v rožanski občini pod Obirjem. Nič na svetu ga ni moglo omajati v njegovi vnemi za ideale svojega naroda.

In ko smo ga obiskali na dan njegovega rojstva, smo ga našli tako telesno kakor tudi duševno še enako krepkega in enako čvrste kot pred 20. leti. Še danes vodi Fosarjevo domačijo in je poleg dveh bolehnih hčerk edina delovna sila v hiši. Letos ga skrbi predvsem to, kako bo kosil. Skrbi ga nadalje tudi, kako bo še mogoče nadalje vzdržati gospodarstvo v tem oddaljenem kotu Roža in brez znatnega gozda. Doslej je še vedno iz izkopička za živino kril tekoče stroške in nabave, zanaprej pa je v velikih dvomih, če mu bo to spričlo splošnega nazadovanja cen za živino in živalske izdelke še mogoče.

Toda končno pa le računa s tem, da razmere ne morejo dopustiti, da bi mali kmet docela propadel. Mali kmet, ki gara in dela noč in dan, ki dela, da ohrani svojo zemljo in ki ne dela zgolj iz kake preračunljivosti, ampak zato, ker šteje delo in skrb za dom in domačijo za svojo sveto, iz veka rodov prevzeto dolžnost.

Pliberk

Mnogo ljudi je praznike zaradi zelo neprijetnega vremena praznovalo za pečjo v toplo zakurjenih sobah ob bogato obloženih mizah s šunkami, pogačo in izdatnimi količinami pijač. Veliko se jih pa le ni ustrašilo močnega vetra ter so delali obiske v bližnjo in daljnjo okolico.

Za zabavo je v Pliberku poskrbel gostilničar Breznik ter priredil že v nedeljo zvečer v še novem barskem prostoru plesno prireditev, na kateri so številni gostje iz mesta prebili in preplesali do malega vso noč.

V ponedeljek se je podalo veliko ljudi na hrib pri Božjem grobu, kjer je vsako leto, posebno ob ugodnem vremenu, privlačna izletna točka in zbirališče znancev od blizu in daleč. Letos je mrzli veter tudi ta prijetni užitek pokvaril. Kljub temu pa smo lahko opazili na hribu celo goste iz Roža, če postavimo, da sta se pripeljali s svojimi vozili družini dr. Jelena iz Bistrice in mojstra Weisa iz Št. Janža v Rožu.

Na večer v ponedeljek je poskrbel za plesno zabavo gostilničar Marin v Libučah, ki ima za take prireditve zelo primerne prostore in takorekoč svojo lastno godbo. Tudi na tej prireditvi ni manjkalo zabave željnih gostov, predvsem mladine.

Visoko na Belšaku, pri kmetu Pečniku, pa so ob priložnosti zaključka šiviljskega tečaja prav tako priredili veselico in marsikdo se je podal na dolgo pot ter se je udeležil. Celo z motornimi vozili so se pripeljali iz Pliberka, kar omogoča novoizgrajena cesta preko Šmarjete na Belšak.

Na libuško pokopališče pa so v ponedeljek popoldne ob številni udeležbi zanesli k zadnjemu počitku v vsej okolici dobro znanega pomožnega delavca in drvarja Šimena Messnerja. Vse svoje življenje je trpel in delal in mnogim pomagal. Kot preprost človek je imel v sebi dober značaj ter je bil povsod priljubljen.

Z motornim kolesom je zadel v nedeljo popoldne kmečki delavec Franc Petek v Drveči vasi, v bližini trgovine Fera, v pečca Alojza Wögingerja. Podrl ga je na tla, pri čemer je Wöginger utrpel težak pretres možganov, poškodbe na glavi in nogi. Petek sam je bil le lahko poškodovan, Wögingerja pa so prepeljali v bolnico v Celovec.

Avtocesta Beljak-Benetke

Preteklo leto v Vidmu pričete razgovore mešane avstrijsko-italijanske komisije za izgradnjo avtoceste iz Trsta oziroma Benetk preko Vidma v Beljak so minuli teden nadaljevali. Na seji so sklenili, da bodo zaradi hitreje izdelave projekta sklicali najpogostejše do 10. maja nek tehniški pododbor, ki mu bo poverjena izdelava potrebnih načrtov. O finančni plati tega problema nameravajo še meseca aprila obravnavati na tozadevni konferenci v Turinu.

ZA GOSPODINJO IN DOM

Jej pravilno!

Ne mislimo dajati nasvetov o lepem vedenju pri jedi, če vas vprašamo, ali znate pravilno jesti? Odgovor na vprašanje je prav za prav bolj higijenskega značaja! Star pregovor pravi: »da jemo zato, da lahko živimo in ne obratno!« Pa vendar je način, kako, kaj in kdaj jemo, precej važen. Od tega vprašanja zavisi naše zdravje in zmogljivost pri delu. Tega se mora zavedati vsaka gospodinja in prav za prav vsak človek. Da nam hrana res koristi, moramo pomisliti na naslednje:

1. Ni vseeno, ali nam jed tekne ali ne.
2. Jejmo v miru in počasi!
3. obroki hrane morajo biti čedno servirani.
4. Ne jejmo prevročih, pa tudi ne premrzlih jedi.
5. Kakšna naj bo naša dnevna hrana.

K tem točkam bi pripomnili še nasled-

nje: da dobro prebavimo zaužita živila, nam morajo pomagati različni prebavni sokovi, ki jih izločajo prebavne žleze. Čim bolj nam jed tekne, tem več prebavnih sokov se izloča in le tedaj ima telo od zaužite hrane korist. Že ob pogledu na nekatere jedi se same sline cedijo in to je pravilno.

Kdor v naglici pogoltne hrano, ali pa kdor ima navado, da med jedjo bere časopis, govori o rodbinskih ali službenih nevshečnostih, se mu jed že kar v grlu zatakne. Pri jedi se je treba posvetiti samo temu delu. Kdor dela tako, porabi mnogo manj hrane, ker jo vso s pridom izkoristi.

Končno ni vseeno, ali jemo pri čisti, lepo pogrnjeni mizi, ali pa v kakem kotu. Čedno pogrnjena miza že sama vzbuja

tek, pa čeprav so jedi na njej skromne. V obratnem primeru se nam lahko pripeti, da nas ob pogledu na nečedno posodo, umazan pribor mine ves tek, pa čeprav so servirane same izbrane jedi. Te prevažne ugotovitve naj se predvsem gospodinje prav dobro zavedajo.

Kuhana hrana naj se giblje v temperaturah od 7 do največ 50 stopinj Celzija. Kdor uživa prevroče jedi, lahko dobi razne opekline in motnje v prebavilih. Mrzla jedila pa povzročajo često črevesne in želodčne katarje.

Ugotovljeno je, da je najkoristnejša mešana hrana. Človek naj uživa dnevno zmerne količine mesa, zelenjave, sadja, maščob in sladkorja. Enostransko prehranjevanje je škodljivo. Ne smemo pozabiti, da je količina presne hrane v obliki zelenjave ali sadja nujno potrebna, ker je vir vitaminov, ki se s kuhanjem večinoma uničujejo.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Bolečine v stopalih

Danes bomo spregovorili o precej pogosti bolezni, ki jo precej zanemarjamo — odnosno ne upoštevamo. Mislimo na bolečine v podplatih nog, o katerih toži veliko število ljudi, predvsem naših žena v zrelih letih. V svoji skromnosti ter potrebnosti prenašajo žene včasih prav velike muke in to prav po nepotrebnem. Začetne motnje so pogostoma prav bežne in zabrisane, da jih kar nočemo jemati resno. Čez nekaj časa, morda šele po kakem letu, pa nas začne motiti pekoč občutek v podplatih, tam, kjer je spredaj tik za prsti in vzporedno s prsti nekaka blazinica, pozneje se pojavijo krči in bolečine, ki izžarevajo v ostalo nogo in v bedro. Ta krčevit občutek v sprednjem predelu stopala je močnejši pri in po hoji, ko se zaradi bremena telesne teže glavice petih kosti stopalnic nepravilno pritisakajo, tarejo in nekako mečkajo. In v tem je bistvo te bolezni.

Opazujmo sprednji in spodnji del stopala, podplat. Videli bomo, da prsti izvirajo, izstopajo iz dela noge, ki ni ploščat, podplati in hrbitišče noge nista ravna. Če dobro gledamo, bomo videli, da je na podplatu poleg vzdolžnega loka še manjši lok, čigar vzročnost poteka prečno preko stopala. To imenujemo prečni stopalni lok. Ta lok nam je narava ustvarila zato, da je sprednji del stopala, ki pri stanju in stopanju nosi veliko težo, elastičen in gibek. Notranje ogrodje tega prečnega loka tvorijo kosti stopalnice, ki, jih je pet, odnosno njih glavice, kamor so pripeti prsti. Pod temi glavicami je v pod-

platu mehka maščobna blazinica. V gotovih bolezenskih stanjih, ko se notranje vezi zrahljajo, se glavice kosti stopalnic vdajo pod težo, padejo navzdol, lok se s tem splošči, izgine tudi maščobna blazinica, glavice s tem pridejo skoraj v neposredni stik s trdim podom ali tlakom, tiščijo na kožo podplata in tu se naredo debeli, trdi žulji in tako imenovane kurje oči. In neprestane bolečine, ki skoraj onemogočajo hojo in stojo ter grene življenje naših gospodinj, so tu. Če se pri tem vklešči še kak živec v podplatu, so težave še hujše. Ozki in slabo prilagojeni se čevlji še pojačajo bolečine bodisi zaradi pritiska na skoraj razgaljene glavice stopalnic samih, bodisi zaradi pritiska na žulje v koži podplata.

Bolečine v sprednjem delu stopala je torej pripisati prekomerni in nepravilni obremenitvi glavice stopalnih kosti zaradi prirojene ali še pogostejše zaradi pridobljene slabosti sprednjega, prečnega stopalnega loka.

Mnogo naših žena leta in leta trpi zaradi opisane bolezni. Prenaša in molči. Zdravljenje pa je tako preprosto in uspešno. Če ni kakšnih posebnih vidnih, otipljivih in težkih motenj v kosteh noge in če je bolečina značilna za prenapor in utrujenost, — ker so naše žene ves dan na nogah, — zadošča, da si napravimo mehko blazinico, iz močno stisnjene vate ali gaze, kar naj bo veliko za oreh in to mehko kepico damo tik zadaj ob dobro otipljivih glavicah stopalnih kosti, to je tik za najbolj bolečim mestom, v smeri proti

Moda

Dva pomladna kostuma. Prvi je okrašen ob žepih in ovratniku s kratkodlakim krznom. Krilo je ozko ukrojeno in ima vzdaj eno gubo. Drugi je ozko ovratnika. Krilo ima spredaj tri in zadaj dve gubi.

Moderni so še vedno dežniki z dolgimi ročaji iz bambusovega lesa, prevleka zanje pa iz svile.

peti, v sredini prečnega stopalnega loka. To blazinico pričvrstimo s trakom obliža, ki ga tesno pripnemo preko stopala. Ta preprosti postopek nam prinese veliko olajšanje. Velikost oziroma debelino blazinice pač ne moremo točno predpisati: poskusite in preizkusite. V težjih primerih bo zdravnik predpisal po meri napravljene vložke, ki bodo pravilno popirali prečni stopalni lok. Temu dodamo še vaje, s katerimi si ojačamo mišice v stopalih, ki so oslabele in zaradi katerih se je prečni lok sploščil. Če jih ojačamo, se bo lok popravil. Ojačamo jih s hojo po prstih, s tem, da s prsti nog grabimo, kot bi hoteli nekaj pobrati, da stopamo po zunanjih robovih navznoter obrnjenih stopal itd. Tu vam bo najbolj svetovala fizioterapevtka. In še nekaj je važno: zavedajmo se, da so tudi noge naše, prav tako naše kot drugi deli telesa, kot srce — če hočemo, ali pa skromneje — kot roke. Utrujenim rokam dovoljujemo počitek. Zakaj ne bi malo počivale tudi noge? Sedite že malo, saj se marsikaj da opraviti tudi sede. Ko ste utrujeni, privoščite si toplo kopel nog, če želite, izmenoma z mrzlo. Tako delajte vsak dan in olajšanje bo veliko.

sluhnila. Ko je začel govoriti o novi hiši, mu je padla v besedo: »Pa bom jaz ostala tu. Sobe je treba prezračiti in posteljnino znositi na sonce.«

»Bi hotela?« se je Munda razveselil.

»Zakaj ne!« je Mara prostodušno odvrnila.

»V četrtek pridem pote, še danes ti bom poslal vsega, kar potrebuješ. Če bi hotela ostati še dalje, pošlji koga v mesto!«

Kmalu po obedu se je odpravil. Ko je njegova drobna postava izginila med Dobnikovimi jablanami in hruškami, so se Mari prsi dvignile, vdihnili je globoko, pogrnala roke k višku, jih sklenila nad glavo in stala na stopnicah pred hišo nekaj trenutkov kakor kip. Nato se ji je iztrgal iz prsi nedolžen vzklík. Ko se je ozrla okoli sebe, jo je obšlo, da bi se pogrnala v sinje nebo in se potopila vanj. Da bi vendar nekaj storila, se je krčevito oprijela železne ograje. Mrzlo železo ji je dobro delo. Nato je stopila na vrt. Obšla je dve, tri cvetlične grede in se vrnila v hišo. V veži je za hip počakala, kakor da ne ve, kaj naj napravi. Ko je zagledala v kuhinji Naniko, je stopila k nji, jo objela, da je dekle od strahu zakričalo, nato pa sedla na stol in vzklíknila: »Nanika, ali ti je že srce kdaj bilo, da si se zbalala, da ti razžene prsi?«

Nanika, plaho viničarsko dekle, se je začudena ozrla v gospodinjo, njen dekl-

ški obraz je zalila rahla rdečica, povesila je oči in zašepetala spoštljivo: »Že, gospa.«

»Kdo je tisti, zaradi katerega so ti prsi preozke?«

Dekle se je še bolj zmedlo. Ker je gospodinja ponovila vprašanje in ker je bila tako prijazna in domača, je Nanika le odgovorila. »Lojz, Trčkov Lojz, če ne zameriš...«

»Lojz? Poznam Trčkove, Koreskini viničarji so. Kateri je Lojz?«

»Najstarejši. Jeseni je prišel od vojakov.«

»Ali se imata zelo rada?«

Dekle je v odgovor še bolj zardelo.

»Preden se bosta vzela, mi povej! Kupila ti bom balo, da bosta imela kam leči. Nikar me tako ne glej! Ti boš prva viničarka, ki se bo poročila pri meni, zato se spodobi, da poskrbim zate. Dobila boš balo, kakršne bi si sama ne mogla prislužiti v desetih letih.« Spet je objela zmedenino viničarsko dekle, s katero se nobe na mestna, kaj šele gospodinja, ni toliko in tako prisrčno govorila. »Hitro napravita, zdaj je pomlad, lepo vama bo živeti v dvoje.«

Pogladila je Naniko po rdečih, vročih licih in odšla.

Soba je bila pospravljena. Na mizi je ležala spominska knjiga z vštitim grozdom na platnicah. Stopila je k njej, da bi jo odprla, a se je premislila in odšla v spalnico. Njena postelja še ni bila postlana,

moževa ni bila niti odgrnjena. Že je hotela streznjena in brez smehljaja na licih oditi, ko je zagledala na svoji blazini droben mareličan cvet. Pred ogledalom si ga je zataknila v lase.

Vihrava je odšla vrh vinograda. Z bleščečimi očmi se je ozirala naokoli. Najprej se je s pogledi ustavila na hiši pod seboj. Spomnila se je, s kolikim spoštovanjem jo je gledala s sosednjega vrha, s Sladke gore. Kot šolarka je s tihim strahom hodila mimo nje dol v Ilovec. Najbolj se je čudila nenavadnim oknom in nizkemu stolpiču. Nekajkrat je imela srečo, da je slišala zvon, ki še vedno visi v njem. Bala se je gospodinje, visoke, suhe ženske, ki je ves dan kričala okoli hiše in priganjala ljudi k delu. Hiša se ji je zdela kot zaklet grad, kjer gospoduje hudobna mačeha. Nič čudnega se ji ne bi bilo zdelo, če bi bila tedaj slišala, da je nekje globoko v kleti pastorka, ki umira od hrepenenja po soncu.

Preko nekdanj Sventškovih gorc ji je splaval pogled na sosednji grič, na Sladko goro.

Skoraj do narezljanega grebena so segali sivi bukovi gozdovi, po grebenu pa so se menjavale nizke viničarije s svetlimi gosposkimi zidanicami, tu in tam je segel v gozd kos vinograda ali se je zajedla vanj osamelna ložina. Če bi bila iskala, bi našla rob tistega pašnika, kjer je nekoč pasla živino svojega gospodarja Alfreda

Wagnerja, našla bi rob hladnega gozda, kjer je sanjarila najprej o sladkem grozdju, pozneje pa o življenju v mestu. Toda ta leta bede in revščine so bila tako daleč, da se nanje ni spomnila niti tedaj, ko ji je pogled zdrknil mimo raztrgane bajte, njene rojstne hiše. Kakor da ni nikoli živela na sosednjem griču, kakor da se ji ni tam srce napolnilo s hrepenenjem po nečem velikem, lepem, nedosegljivem, s hrepenenjem, ki jo je odpeljalo v Ilovec, od tam v mesto, najprej v šolo, potem k bogati Koreski, slednjič v še bogatejšo Mundovo hišo in jo zdaj spet mami nekam še dalje, neznanemu, še lepšemu življenju naproti.

S Sladke gore ji je šel pogled na sosedne griče: na Sedlašek, Stopnice, Medribnik, Mrzli breg in ostale vrhove, ki jim vsem niti imena ni vedela. Po njih so bile med sadovnjaki, vinogradi, ložinami, pašniki in gozdovi raztresene borne kočice, nad katerimi so prav na vrhovih kraljevale mogočne gosposke zidanice s stolpiči ali brez njih. Grički, kopasti, okrogli, strmi in položni, vseh oblik in velikosti, so kot raztrgana veriga v polkrogu oklepali Vinski vrh. Zdaj so bili zamazanosi, nedoločno zeleni in rjavji, in krasi se jih le rdeče razcvetele marelice. Toda kakšni bodo čez mesece in mesece, jeseni, ko bodo bukovi gozdovi goreli v rdečih barvah, bogato obložene trte pa se bodo predajale zadnjemu soncu? (Dalje)

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Stran 8 Petek, 23. april 1954 Štev. 16 (626)

Socialistično-liberalna koalicijska vlada v Belgiji

Po belgijskih parlamentarnih volitvah pred dvema tednoma, na katerih so, kakor znano, socialisti močno in udi liberalci nekoliko napredovali, je bilo jasno, da krščansko-socialna stranka, ki je utrpela težke izgube, ne bo ostala na oblasti. Bilo je jasno, da je možna samo koalicijska vlada. Ker pa ni moglo priti do soglasja med krščansko-socialno stranko in socialisti zaradi njihovega nasprotstva v vprašanju državnih subvencij konfesionalnim šolam, je preostajala le koalicijska vlada med socialisti in liberalci, ki so se med tem že zedinili za skupni vladni program, v katerem so kot najbistvenejše točke navedene skrajšanje vojaškega roka od 21 na 18 mesecev, boj proti brezposelnosti, ki je med krščansko-socialno vladavino močno narasla, ter izgradnja državnega gospodarstva.

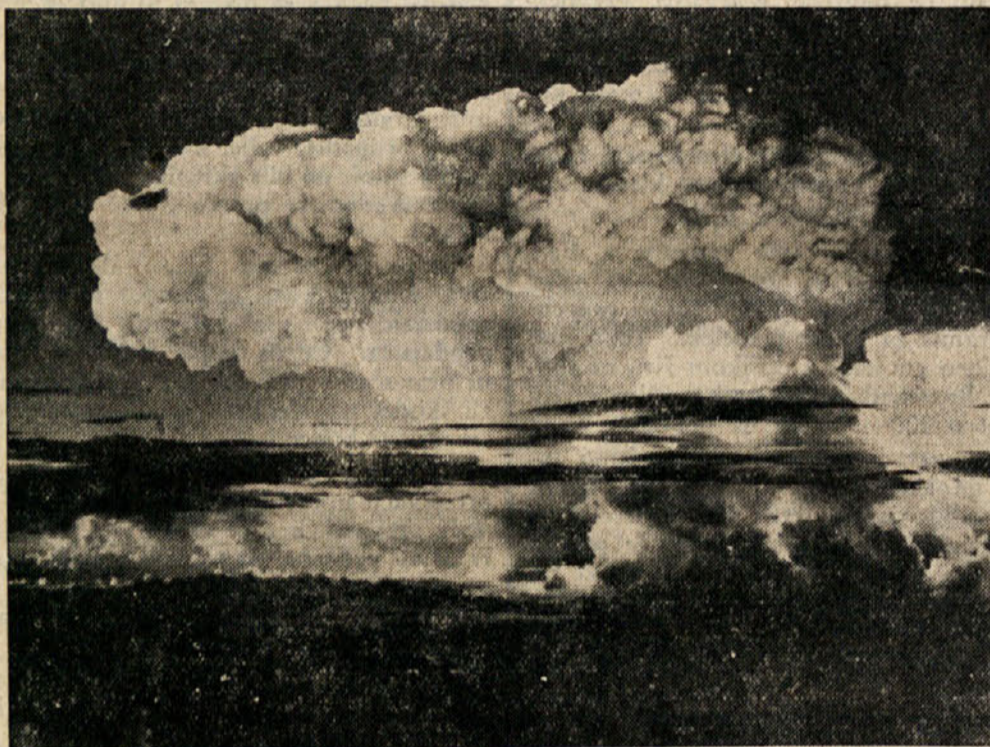
Belgijski kralj Baudouin je hotel poveriti nalogo sestavitve nove vlade znanemu socialistu Spaaku, ki pa je za svojo osebo odklonil. V torek je nato poveril to nalogo socialistu Achilu van Acker, ki je sprejel. Van Acker je bil svojčas ministrski predsednik, in sicer prvi socialistični po vojni. Kakor poročajo, si bosta socialistična in liberalna stranka delili 16

ministrskih mest na pol in pol, čeprav so socialisti v parlamentu trikrat močnejši kot liberalci. Sestav nove vlade sicer še ni znan, vendar domnevajo, da bo mesto zunanega ministra prevzel socialist Paul Henri Spaak in da bodo socialisti zasedli poleg drugih tudi ministrstvo za obrambo in prosvetno ministrstvo. Liberalcem pa od ključnih ministrstev prepuščajo finančno in pravosodno ministrstvo ter kolonialno in na novo ustanovljeno „ministrstvo srednjega stanu“.

Spet dvoboj med Naguibom in Nasserjem

V Egiptu se je konec minulega tedna dogodil spet „majhen preobrat“. Polkovniku Nasserju je uspelo, da je izrinil iz vlade štiri civilne ministre. Govori se, da so ti ministri bili pristaši Naguiba in Nasserjevi nasprotniki. Vlado so vnovič preosnovali in je prevzel njeno predsedstvo spet polkovnik Nasser, ki je od nedavne aretacije Naguiba in njegovega triumfalnega povratka bil njen podpredsednik.

Eksplozija vodikove bombe

Vrsta ameriških poskusov z vodikovo atomsko bombo, ki se je začela 1. marca t. l. v Tihem oceanu, bo po nedavni ameriški izjavi trajala do konca junija. Slika, posneta z 80 kilometrov od eksplozije oddaljenega mesta, kaže steber dima in pare, ki se je dvignil blizu 40 km nad zemeljsko oblo in zasenčil več sto km² njegove površine. Kakor znano, so pri prvi eksploziji omenjene vrste utrpeli nekateri japonski ribiči znatno zdravstveno škodo od atomskega pepela, ki je po eksploziji padal na njihove čolne, čeprav so se nahajali izven predvidene varnostne cone. Kljub temu trdi ameriški prezident Eisenhower, da vodikova bomba v rokah ZDA ne pomeni ogrožanja človeštva, kajti ZDA bi uporabile to orožje le, če bi bile z enakim napadene. (AND/INP)

Gradili bodo dvotirno progo Celovec-Beljak

Zvezne železnice lahko že letos knjižijo dva pomembna dogodka, namreč izgradnjo in svojemu namenu izročena mostova pri Lendu in pri Tinjah-Kamenu. Zvezne železnice pa imajo v načrtu še drug velik projekt in sicer dvotirno izgradnjo železniške proge Celovec-Beljak. Proračun predvideva vsoto 30 milijonov šilingov.

Projekt za izgradnjo dvotirne proge Celovec-Beljak obstoja že nekaj desetletij. Kakor izgleda, ga bodo v doglednem času zares začeli uresničevati. Z dvotirno linijo bo proga znatno razbremenjena ter bo tudi za tujski promet važna prometno-tehnična pridobitev. Promet ob Vrbskem jezeru in zveze Dunaj-Rim in Graz-Salzburg preko Celovca bodo na dvotirni progi znatno izboljšane. Tozadnemu prizadevanju zvezne železniške direkcije v Beljaku je zvezni minister dipl. ing. Waldbrunner v uveljavljanju gospodarskega načrta in načrta za preskrbo dela ugodil. V okviru tega ne bo izvedena samo elektrifikacija te proge, temveč bodo pričeli že letos z delno izgrad-

njo te proge. Zaenkrat bo mogoče dvotirno progo položiti le na delnih odsekah linije.

Zaradi graditve dvotirne proge bo potrebno zgraditi pri Lendu še en železniški most, kar je dalo nekaterim povod za kritiko, zakaj niso že sedaj gradili takšen most, ki bi odgovarjal zahtevam dvotirne proge, ker so morali za načrt vendar že vedeti. Na takšno kritiko odgovarjajo, da bi pri Lendu tudi tedaj gradili 2 mostova, če bi bil projekt za dvotirno progo že takrat končno veljaven, ker danes zaradi močnega pritiska lokomotiv za dvotirne proge povsod gradijo po dva mostova.

Plesni bar v železniškem vagonu

Novi »Austropa-Express«, ki je najmodernejši avstrijski spalni vlak z restavracijo, barom in enim zabavnim vagonom s ploščadjo za ples, je pred-preteklo nedeljo nastopil prvo vožnjo iz Dunaja v Italijo. Cilj prve vožnje je bil Trst, Benetke, Rim in končno Napolj ob Vezuvi. Na teh glavnih postajah se je vlak dalje časa zadržal.

Enajst evropskih držav je odpravilo vize

Avstrijski potniki že v letošnjem poletju ne bodo potrebovali več vize v svojih potnih listih za potovanje v inozemstvo v enajst evropskih držav. Za prekoračenje meje v zadevne države bo zadostoval veljaven avstrijski potni list, če bivanje v inozemstvu ne bo trajalo dalje kot tri mesece.

Države, s katerimi je Avstrija sklenila prost potniški promet so Italija, Švica, Liechtenstein, Luksemburg, Holandska, Belgija, Zapadna Nemčija in Grčija. Za odpravo viz so izdelani že dogovori z Dansko, Švedsko in Norveško ter bo predvidoma že v poletnih mesecih mogoče te dežele brez vize obiskati.

Za potovanje v Anglijo, Francijo, Portugalsko, Finsko, Jugoslavijo in Turčijo so vize še vedno potrebne. Z izjemo za potovanje v Španijo in Portugalsko izstavljajo vize konzulati navedenih držav.

Množine nezacarinjenega USIA blaga na Koroškem

V zadnjem času so na Koroškem zapolnili velike množine nezacarinjenega blaga, ki izvira iz Vzhodne Nemčije ter so ga USIA podjetja razpečala na Koroško. Predvsem so to vzhodnonemški industrijski izdelki, kakor kolesa znamke Diamant in MEFA, pisalni stroji, fotoaparati in cigarete. Cene za te predmete so za 30 do 50 odstotkov nižje, kakor za avstrijsko trgovsko blago. Kolo na primer stane 600 šilingov.

Gradnje stanovanjskih hiš na Koroškem v preteklem letu

Statistični urad koroške dežele vlade navaja, da so po občinskih podatkih leta 1953 na Koroškem zgradili 1687 stanovanjskih hiš, med temi 84 obnovljenih. V

teh stanovanjskih hišah so uredili 2545 stanovanj. K temu je treba prišteti še 70 zgradb, ki niso izgrajene izključno za stanovanja. Skupno je bilo torej leta 1953 zgrajenih 1757 novih hiš, med temi 90 obnovljenih z 2716 stanovanji, med temi spet 263 obnovljenih. Podrli so v preteklem letu 72 hiš in s tem ukini 82 stanovanj, nadaljnjih 28 stanovanj pa so zaradi prezidave odpisali.

Športni drobci

Velika zmaga jugoslovanskega mladinskega moštva

Delavsko športno društvo ASK v Celovcu je priredilo za velikonočne praznike v okviru proslave svojega 25-letnega obstoja mladinski nogometni turnir, ki so se ga udeležili poleg mladinskega moštva ASK še mladina moštva »Crvene zvezde« Beograd, 1. FC Köln in dunajskega društva »Rapid«. Zmago v turnirju je odneslo moštvo »Crvene zvezde«, ki je premagalo v nedeljo ASK 7:0 in v ponedeljek Rapid 4:0. Na drugo mesto so se plasirali Nemci z zmago 4:0 nad moštvom ASK in z neodločeno igro 4:4 proti Rapid. Rapid je zasedel 3. mesto, ASK pa 4. in zadnje mesto.

Kupim vsako množino okroglega lesa po najboljših cenah proti takojšnjemu plačilu. — M. Russ OHG, Celovec, Weidmannsdorferstrasse 3, St. Ruprechtstrasse 9, tel. 27-80.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.

univerza — 20.15 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije.

Torek, 27. april:

11.00 Šolska ura — 12.00 20 minut z Veselimi godci — 12.20 Kmetijski nasveti — 13.45 Novi filmi — 15.30 Koncertni valčki — 18.00 Športni tednik — 20.00 Tedenski notranje-politični pregled — 21.00 In prešla so leta... (vojni spomini).

Sreda, 28. april:

12.20 Nasveti za dom — 13.45 Za pionirje — 15.30 Šolska ura za višjo stopnjo — 17.10 Narodne pesmi — 18.25 Glasbeni razgledi — 20.00 Radijska igra.

Četrtek, 29. april:

12.00 Ciciban — cicifuj — 13.45 Iz znanosti in tehnike — 16.00 Radijska univerza — 18.30 Družinski pogovori — 18.40 Zabavni zvoki — 20.00 Kulturni pregled — 20.15 Večer slovenskih narodnih pesmi.

Petek, 30. april:

12.00 Igra godba na pihala — 12.20 Kmetijski nasveti — 13.45 Za pionirje — 15.50 Modni kotiček — 16.00 Zeleli ste — poslušajte! — 18.25 Jezikovni pogovori — 20.00 Prvomajski kresovi...

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.05 Jutranja glasba — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 in 11.00 Šolska oddaja — 11.20 Pozdrav za mesto in deželo (razen poned.) — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoljudanski koncert — 15.00 Šolska oddaja — 17.05 Zabavni koncert.

Poročila dnevno: 5.50, 6.45, 7.45, 12.30, 16.50, 19.45, 22.00, 24.00.

Sobota, 24. april:

8.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. Športni obzorik — 11.00 Veder dopoldne — 14.30 Želi si kaj! — 15.15 Kulturno zrcalo tedna — 16.00 Film-magazin — 17.15 Philips in Polydor-parada s plošč — 18.00 Pogled v svet — 18.30 Pester spored za delopust — 20.00 Najbolj popularni šlagerji od leta 1945 do 1953.

Nedelja, 25. april:

7.05 S pesmijo pozdravljamo in voščimo — 8.00 Kmečka oddaja — 10.00 Maša — 11.30 Koncert — 14.00 Slušna igra — 17.00 Za peto uro — 19.00 Šport iz Avstrije — 20.00 Vedra oddaja.

Ponedeljek, 26. april:

10.45 Mali koncert — 14.30 Slov. poročila

in objave. Iz tehnike in znanosti — 16.00 Glasba — 18.45 15 pestrih minut — 20.00 Mi se peljemo s potovalnim uradom — 20.45 Želje, ki jih radi izpolnimo — 21.30 Literatura v ponedeljek.

Torek, 27. april:

14.30 Slov. poročila in objave. Zdravniški vedež: O bolečinah — 17.30 Godba na pihala — 18.30 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi — 20.00 Opera.

Sreda, 28. april:

11.00 Šolska oddaja — 14.30 Slov. poročila in objave. Za našo vas — 15.30 Otroška ura — 16.30 Knjižni kotiček — 21.00 Slušna igra.

Četrtek, 29. april:

14.30 Slov. poročila in objave. — Pesmi mladih slovenskih skladateljev — 15.30 Otroška ura — 18.30 Pomlad pri nas — 18.50 Kmečka oddaja — 20.00 Igra graški filharmonični orkester.

Petek, 30. april:

14.30 Slov. poročila in objave. Za naše

male poslušalce — 15.30 Kultura in znanstvenost — 17.25 Za otroke — 20.00 Radijska igra.

RADIO LJUBLJANA

Sobota, 24. april:

12.15 Cicibanom dober dan — 13.45 Za pionirje — 14.45 Veseli zvoki — 16.00 Kulturni pregled — 17.10 Narodne in umetne pesmi — 17.30 Okno v svet — 18.20 Ljudsko-prosvetni obzorik — 18.30 Slovenske narodne pesmi — 20.00 Pisan sobotni večer.

Nedelja, 25. april:

8.15 Domače pesmi — 9.00 Pol ure za našo vas — 13.40 Glasbeni mozaik — 14.00 Otroška predstava — 15.45 Radijska igra — 17.00 Družinski pogovori — 17.10 Zeleli ste — poslušajte! — 20.00 Opera.

Ponedeljek, 26. april:

12.20 Nekaj za lovce — 13.45 Za mlade pevce in godce — 14.45 Igra trio Jožeta Kampiča — 15.30 Šolska ura za nižjo stopnjo — 18.30 Zdravstveni nasveti — 18.40 Narodne in umetne pesmi — 20.00 Radijska